

Seksueel grensoverschrijdend gedrag (in de sport): wat doet de Vlaamse Gemeenschap?

Belangrijk! Door te klikken op de in het blauw onderlijnde tekst opent u een weblink of pdf-bestand en bekomt u meer informatie.

Onder impuls van de ministers van Sport, Welzijn, Onderwijs en Jeugd formuleerde de Vlaamse Regering in een [mededeling \(pdf\)](#) op 23 september 2011 een actieplan met betrekking tot de aanpak van geweld op kinderen, en kindermisbruik in het bijzonder.

Engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige in de sportsector

Op 29 februari 2012 ondertekende Vlaams minister van Sport Philippe Muylers met de sportsector een [engagementsverklaring \(pdf\)](#) ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige. De ondertekenende partners zijn: Vlaamse Sportfederatie vzw, Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw, Stichting Vlaamse Schoolsport, Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité, Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, en Bloso.

Raamwerk seksualiteit en lichamelijke integriteit

Een belangrijk project in 2012, ter concretisering van de engagementsverklaring, vormt de vertaalslag naar de sportsector van een door Sensoa en Child Focus ontwikkeld [algemeen raamwerk rond seksualiteit en lichamelijke integriteit](#). Dit instrument is bedoeld om duidelijker beleidsafspraken en engagementen te formuleren, om op die manier de lichamelijke integriteit en positieve seksualiteit van sporters te vrijwaren. In tweede instantie wil het aanzetten tot een degelijk preventie- en reactiebeleid t.a.v. seksualiteit en seksueel grensoverschrijdende gedrag. Het [vlaggensysteem](#) van Sensoa wordt ook vertaald naar de sportcontext. Eind 2012 moet dit als toolkit voor de sportsector beschikbaar zijn. Op 17 december 2012 vindt hierrond een beleidsdomeinoverschrijdende studiedag plaats.

Handleiding seksueel grensoverschrijdend gedrag

De Vlaamse Sportfederatie vzw ontwikkelde reeds in 2011 een eerste, overzichtelijke handleiding voor sportclubs die in aanraking komen met (een vermoeden van) seksueel grensoverschrijdend gedrag, of er meer over willen weten. De handleiding bevat basisinformatie, en is een voorlopig hulpmiddel voor federaties die hun clubs wegwijzen willen maken in deze vaak onbekende materie. Meer informatie en de handleiding vind je op de website van de [Vlaamse Sportfederatie](#).

Eén centraal meldpunt voor geweld, misbruik en kindermishandeling - Campagne "Elk vermoeden van geweld telt"

Op 12 maart 2012 ging het [meldpunt "geweld, misbruik en kindermishandeling"](#) van start. Het integreert de bestaande meldpunten, aanspreekpunten en onthaalwerkingen van de vertrouwenscentra kindermishandeling en de centra algemeen welzijnswerk (slachtofferhulp, oudermishandeling, partnergeweld, intrafamiliaal geweld). Meer informatie op www.1712.be.

Ethisch Verantwoord Sporten

Op basis van het decreet van 13 juli 2007 inzake de medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening werken de erkende Vlaamse sportfederaties sinds 1 januari 2011 rond één van de volgende thema's: rechten van het kind in de sport, diversiteit, inclusie, fair play, integriteit en solidariteit. Dit biedt de opportuniteit om de problematiek van seksuele intimidatie vanuit een ruimer kader en via een positiever verhaal aan te pakken. In opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media zal het Internationaal Centrum voor Ethiek in de Sport vzw een overheidsopdracht coördineren om rond ethisch verantwoord sporten, met inbegrip van de thematiek van seksueel misbruik en geweld, expertise aan te reiken aan het sportbeleid en de sportsector. Meer informatie op www.ethischsporten.be.

Hieronder bieden wij een beknopte literatuurlijst aan rond het thema seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het betreft een niet exhaustief overzicht van toegankelijke lectuur, dewelke de lezer een inleiding geeft omtrent de thematiek vanuit verschillende invalshoeken, zowel algemeen als met een link naar de sportcontext. Een trainer, bestuurslid, begeleider, ouder of sporter kan zich op deze manier een beter (en genuanceerder) beeld vormen over dit thema.

Literatuurlijst Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag

Soort	Algemeen	Sportspecifiek
Website	<ul style="list-style-type: none"> In Veilige Handen Project in Nederland, met een toolkit voor verenigingen en o.a. een DVD als hulpmiddel om het gesprek aan te gaan over het voorkomen van seksueel misbruik van minderjarigen binnen vrijwilligersorganisaties. <i>zie voorstukje op You Tube</i> Sensoa Feiten en cijfers over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Informatie over het Vlaggensysteem en seksuele vorming. Algemeen Raamwerk rond seksualiteit en lichamelijke integriteit, dat in 2012 zal vertaald worden naar de Vlaamse sportsector. 	<ul style="list-style-type: none"> IOC – Internationaal Olympisch Comité In 2007 stelde de medische commissie van het IOC een 'consensus statement on sexual harassment and abuse in sport' op, en ontwikkelde educatieve programma's voor sporters, coaches en sportbestuurders. NOC*NSF Project Seksuele Intimidatie in de Sport Sinds 1997 ontwikkelt NOC*NSF, in samenwerking met de sportbonden, preventief, repressief en curatief beleid rond seksuele intimidatie in de sport. Zo beheren zij een nationale hulplijn voor slachtoffers, beschuldigden en omstaanders en ontwikkelden ze voorlichtingsmateriaal voor verschillende doelgroepen.
Autobiografie - Getuigenis	<ul style="list-style-type: none"> 'Mijn meneer', Ted Van Lieshout In 1966 beleefde kinderboekenschrijver en -illustrator Ted van Lieshout een liefdesrelatie met een man van in de dertig. Hij was nog een kind. Wat begon als een vriendschap, eindigt in misbruik. 'Waarom Pierre dood moest', Alfred & Olivier Ka Olivier heeft ruimdenkende ouders die bevriend zijn met de vrijdenkende priester Pierre. Olivier en Pierre hebben een bijzondere band. Tijdens een zomerkamp vraagt de priester, de dan twaalf jaar oude, Olivier om hem te strelen. Het blijft bij één keer, maar deze "gebeurtenis" heeft Olivier getraumatiseerd. Pas vele jaren later blijkt hoezeer het invloed heeft gehad. 'Waarom Pierre dood moest' is het autobiografische verhaal van scenarist Olivier Ka. Het resultaat is een magistrale vertelling die intiem is en ver weg blijft van sensatiezucht. 	<ul style="list-style-type: none"> 'Je ogen verraden je', Steven van der Hoeven Steven van der Hoeven groeit op als één na jongste in een christelijk gezin van acht kinderen. Zijn moeder verdeelt haar aandacht zo goed en zo kwaad als het kan, maar het blijft voor iedereen vechten om een plek. Uiteindelijk biedt een vriend van de familie uitkomst voor de twaalfjarige Steven. Wat begint als een toevluchtsoord voor exclusieve aandacht, onttaardt in een ongezonde relatie. Met verstrekkende gevolgen. 'Je ogen verraden je' is een eerlijk opgeschreven en onthutsend waargebeurd verhaal van een jongen die ten prooi viel aan een pedoseksueel. Getuigenissen over seksueel misbruik in de sport De Standaard – 21 april 2012 (pdf): getuigenis over het misbruik door een turnleraar bij een turnclub in Sint-Pieters-Leeuw. Humo – 15 februari 2011 (pdf – 6.5Mb): getuigenissen over misbruik door een trainer bij een atletiekclub in Beerse. long (EO-Nederland) – 23 en 30 mei 2012: Bark werd jarenlang seksueel misbruikt door zijn voetbaltrainer, die geraffineerd tewerk ging om het vertrouwen van Bark stapje voor stapje te winnen...

<p>Wetenschappelijke literatuur</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>'De grote kindervriend'. Child Focus (pdf)</u> <p>De meeste kindermisbruikers zijn mannen die als "grote kindervriend" bekend staan en niet enkel het vertrouwen van de kinderen, maar ook dat van hun ouders weten te winnen. Dat blijkt uit onderzoek van de Universiteit Gent, op vraag van Child Focus. Er werden 363 dossiers geanalyseerd, waarvan twee derde gerechtelijke dossiers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>'Spoilsports. Understanding and preventing sexual exploitation in sport'. Celia Brackenridge</u> <p>Sexual exploitation in sport is a problem that has beset both male and female athletes privately for decades but which has only recently emerged as a public issue. Spoilsports is the first comprehensive review of this issue, integrating pioneering academic research, theoretical perspectives, and practical guidelines for performers, coaches, administrators and policy-makers.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>'De andere kant van de medaille'. Marianne Cense</u> <p>In dit onderzoek naar seksuele intimidatie binnen de sportwereld wordt ingegaan op de kansen op seksuele intimidatie in de sport, de gevolgen voor de slachtoffers, de drempels om erover te praten en de signalen van seksuele intimidatie. De andere kant van de medaille is geschreven voor sporters, trainers, ouders, bestuursleden en federatiemedewerkers.</p>
<p>Preventie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>'Kan je een geheim bewaren?'. Peter De Waele</u> <p>Peter De Waele, hoofd van de cel Pedofilie van de Federale Gerechtelijke Politie Brussel, laat door middel van verschillende praktijkvoorbeelden de lezer mee kijken hoe de gerechtelijke politie pedofilie bestrijdt en welke impact deze gruwelverhalen hebben op politiemensen. Maar dit boek laat ook zien wie pedofielen zijn en hoe ze te werk gaan, en geeft concrete tips aan ouders om hun kind weerbaarder te maken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>'Seksuele intimidatie in de sport: de praktijk bezien, het beleid beoordeeld'. NOC*NSF (pdf)</u> <p>In de afgelopen twee decennia heeft de sportwereld in Nederland en ook internationaal de eerste stappen gezet om seksuele intimidatie aan de orde te stellen en om slachtoffers, beschuldigen en andere betrokkenen bij te staan. In twee onderzoeken, waarvoor NOC*NSF opdrachtgever was, is eind 2011 de stand van zaken opgemaakt. Dit artikel geeft een inzicht in de belangrijkste bevindingen.</p>
<p>Hulpverlening aan slachtoffers en daders</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een uitgebreid overzicht van boeken voor kinderen, adolescenten, volwassenen en hulpverleners: www.vkantwerpen.be/literatuur.php • <u>'Ik beken. Plegers van zedenfeiten geportretteerd'. Kris Vanhoeck</u> <p>Gelukkig luistert de samenleving eindelijk naar de slachtoffers van seksueel misbruik en hun familieleden. Maar het is ook belangrijk dat we de plegers van de zedenfeiten niet uit het oog verliezen. Zijn het de monsters zoals ze vaak worden afgeschilderd? Hervallen ze een voor een? Praten ze allemaal hun misbruik goed of hebben ze genuanceerde meningen? We weten het niet. Hun spreken wordt op voorhand als onbelangrijk of immoreel van tafel geveegd. 'Ik beken' laat plegers aan het woord. Doodgewone verhalen, die in de realiteit vaker voorkomen dan gedacht. 26 zedendelinquenten laten hun stem horen en geven hun visie op de feiten en de oorzaken, op de ernst ervan en op de mogelijkheden van herstel.</p>	